

Szovátai Hírmondó

Önkormányzati tájékoztató

XIV. évf. 139. szám 2015. november

Partnerek a fejlesztésben – önkéntesség és fenntartható fejlődés

Testvérvárosi találkozóra került sor 2015. november 13-15-e között Szovátán. Az eseményen részt vettek városunk testvértelepüléseiből érkezett csoportok: civil szervezetek munkatársai, önkéntesei és a partneri önkormányzatok, azok alárendeltségébe tartozó intézmények képviselői, vezetői.

Egy szép, az őszutó díszeiben pompázó Szovátán üdvözölhettük partnervárosaink küldöttségeit, viszonzva mindazon értékes programot és érdekes élményt, amit ez év és az elmúlt évek során városunk polgárainak nyújtottak a közösen szerzett különböző és változatos programok, meghívások keretében.

A találkozó megvalósulását az Európai Unió támogatásának is köszönhetjük, melynek Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynöksége finanszírozásra méltónak találta projektünket, melynek a *Partnerek a fejlesztésben – önkéntesség és fenntartható fejlődés* címet adtuk.

A projektünk fő célja keresni, vizsgálni az önkéntességben rejlő lehetőségeket, illetve azon módokat és feltételeket, ahogyan ezeket az erőforrásokat településeink, városaink fenntartható fejlődésének szolgálatában minél jobban hasznosítani lehet.

Az önkéntességnek, mint egy közösségnek a legfontosabb humán erőforrásának, fontosságát mindenki ismeri és elismeri. Ám annak tudatos és célirányos közösségi-fejlesztési hasznosítása nem egyszerű feladat. Keskeny a határ a hasznosság és a kihasználtság érzése között, márpedig ez teszi legkönnyebben semmivé a személyes motivációt, mint az önzetlen önkéntesség legfőbb mozgatórugóját. Ennek elkerülése végett alapos tervezésre és főleg hatékony, nyílt párbeszédre van leginkább szükség. De fontosak az újító, innovatív jellegű, máshol már életbeléptetett jó gyakorlatok, a megvalósult, eredményes programok is. Ezeket legin-

kább egy célirányos szakmai találkozó keretében ismerhetjük meg, ezért is terveztünk, szerveztünk egy ilyen rendezvényt. Tettük ezt azért is, mert Szovátá önkormányzata fontosnak tartja, és lehetőségeihez mérten támogatja városunk és testvértelepüléseink lakói, szervezetei, intézményei közötti kapcsolatok fejlesztését. Továbbá igyekszik azokat egymással összekapcsolva vinni előbbre: az említett találkozóval a civil szervezetek, vagyis az önkéntesek tábort és az önkormányzatok egyes szakágazatait szólította meg, egy időben, egy helyen, arra keresve a választ mit és hogyan tehet a civil szervezetek önkénteseinek tömege a településeink fejlesztéséért, fenntartható fejlődéséért. Feltett és bevallott szándékunk, hogy jó példákat, sikertörténeteket ismerhessünk meg és a partnereinktől minél többet tanulhassunk.

Kiss János

(folytatás a 8. oldalon)

Még okosabbak

Lépten-nyomon azt halljuk, hogy ami a tegnap még életünk nélkülözhetetlen része volt, azt máától el kell hagynunk, mert kiderült, hogy egészségtelen. Alapvető élelmiszereinkre mondják ki, hogy rákkeltő hatásúak, azaz az életünkre törnek. Így aztán poénkodhatunk, hogy az élet maga is veszélyes önmagára, hiszen „*az élet nem más, mint egy nemi úton terjedő betegség, amely mindig halállal végződik.*”

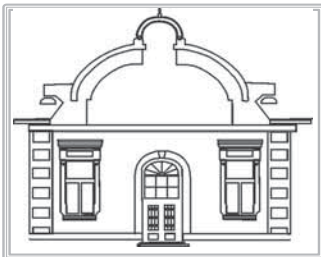
De végre egy jó hír! A söről – amiről az okosok eddig majdhogynem csupa rosszat mondtak – kiderült, hogy jó hatással lehet az agysejtjeinkre. Olvasom a hírt: *a tudósok rájöttek arra, hogy a sörben található xanthohumol (Xn) megvédi az agysejteket a károsodástól, lelassíthatja az olyan betegségek kialakulását, mint az Alzheimer- vagy a Parkinson-kór, amelyek oxidatív sérülésekként jelennek meg az agysejtekben.*

Arra számítok, hogy hamarosan orvosi javallatra vesszük naponta a sörökorsót a kézbe, úgy írják fel nekünk, mint a vitaminokat vagy a mindennapi testmozgást.

Megint a népi bölcsesség kap ezzel is bizonyítást, hiszen a nép egyszerű – de egyáltalán nem oktondi – fia így fogalmazta meg ezt nekem egy beszélgetésben már igencsak régen:

„*Ittuk a sört, és egyre okosabbak lettünk. És mi még és még tovább ittuk, hogy még okosabbak legyünk.*”

Molnos Ferenc

A Polgármesteri Hivatal elérhetőségei:
Cím: 545500 Szováta,
Főút, 155 szám
Tel: 0265 – 570218
Fax: 0265 – 570524
E-mail:
secretariat@primaria.szovata.ro

Fogadóórák
Péter Ferenc polgármester:
– Kedd 11,00 órától;
Hegy Mihály alpolgármester:
– Szerda 11,00 órától;
Domokos András jegyző:
– Csütörtök 11,00 órától;

Önkormányzati határozatok

67. sz. Határozat – Szováta Város polgármesterének felhatalmazásáról Szováta Város Helyi Tanácsának képviselőjére a Marosvásárhelyi Törvényszéken a 2324/102/2015-as számú ügyben;

68. sz. Határozat – Szováta Város Polgármesteri Hivatala személyzeti struktúrájának módosításáról, egy betöltetlen állás besorolásának megváltoztatása érdekében;

69. sz. Határozat – a közhivatalok 2016. évi betöltési tervének elfogadásáról Szováta Város Polgármesteri Hivatala keretében.

Városházi anyakönyvi adatok

Bejelentett újszülöttek: Balla Zalán (szülei: Balla Zoltán Jenő és Balla Tímea); Magyari Kristóf Patrik (szülei: Fancsali Sándor és Magyari Orsolya); Bokor Hunor Oliver (szülei: Bokor Oliver és Bokor Beáta);

Isten éltesse Őket!

Házasságot kötöttek: Nagy Szabolcs Attila (Marosvásárhely) – Nagy Renáta (M. Eminescu lakótelep D₂/17 szám);

Boldog házasságot!

Elhunytak: Kardos Antal – Sómező utca; Horváth András (1949) – Fő út 206 szám; Márton Dénes (1956) – Fő út 66 szám; Karácsoni Magdolna (1957) – Csendes utca 38 szám; Nagy Berta (1943) – M. Eminescu lakótelep I₃/19 szám;

Nyugodjanak békében!

Torony a dombon

A domb önmagában is lehet kilátó, ahonnan jó kilátás nyílik a környező tájra. A Paperdő olyan magaslat, ahol télen-nyáron szívesen megállt az éppen arra járó, hogy megszemlélje az elé tálalt természeti képet. Szakadát felé nyílt remek kilátás onnan, de a város más részére is rá lehetett látni a fák fölött.

A Paperdőre egy 28 m magas tornyot építettek. Az önkormányzat a Medve-tó és környékének látványosságait kiemelítő létesítmények sorába illesztett egy kilátót is. Az uniós pályázatból nyert finanszírozással, a *Só útja* program részeként emelt torony a program befejező és ugyanakkor leglátványosabb pontja. Szilárdságát a komoly alapozás és a fémszerkezet biztosítja. Barátosabbá a rajta felhasznált faelemek teszik. A mellékelt képek tanúsítják, hogy november közepén hogyan nézett ki. Ott jártamkor az építők szorgoskodtak rajta, még a tél beállta előtt szeretnék befejezni rajta az összes munkát. A hivatalos átadás után birtokukba vehetik a kíváncsiak. Spirálban futó kényelmes lépcsőn mehetnek fel rá. Akkora, mint egy tízemeletes toronyblokk. De hol áll toronyblokk ilyen szép környezetben?

Még szokatlan a szemnek, de hamarosan a környezethez idomul, és megszeretjük. Majd gyakran felkeressük, mert szép időben messzire ellátni innen.

A fürdőtelepről egy kellemes sétával a Rigó-tó felől lehet megközelíteni, a városból a Fülemlé utcán ajánlott.

Molnos Ferenc

Adresa Primăriei
Orașului Sovata:
Sovata, Str. Principală
Nr. 155.

Tel: 0265 570 218

Fax: 0265 570 524

E-mail:

secretariat@primaria.sovata.ro

Program audiențe

Primar: Péter Ferenc:

Mărti – de la ora 11,00;

Viceprimar: Hegyi Mihály:

Miercuri – de la ora 11,00;

Secretar: Domokos András:

Joi – de la ora 11,00;

Hotărârile Consiliului Local

Hotărârea nr. 67 – cu privire la mandatarea Primarului Orașului Sovata ca reprezentant legal al Consiliului Local Sovata în Dosarul nr.2324/102/2015 al Tribunalului Mureș;

Hotărârea nr. 68 – cu privire la aprobarea modificării Organigramei și a Statului de funcții privind transformarea unui post vacant;

Hotărârea nr. 69 – cu privire la aprobarea Planului de ocupare a funcțiilor publice din cadrul aparatului de specialitate al Primarului Orașului Sovata pe anul 2016;

Ajutor de încălzire

Din 15 octombrie 2015 începe depunerea dosarelor pentru ajutorul de încălzire. Formularele se pot ridica de la Primăria Sovata. Depunerea dosarelor se va face în Sala mare de sedințe a primăriei, între orele 09,00-13,00, marți și joi cu program prelungit, până la ora 16,00. Pentru obținerea ajutorului pe luna noiembrie se iau în considerare numai dosarele depuse până la data de 13 noiembrie inclusiv.

Acte necesare pentru ambele tipuri de ajutor:
- copii acte de identitate: buletin de identitate, carte de identitate, carte de identitate provizorie, pentru fiecare membru al familiei; în cazul copiilor sub 14 ani se va anexa copie după certificatul de naștere;

- pentru salariați, adeverință de salariu în original, cu venitul net aferent lunii anterioare depunerii cererii și declarației pe propria răspundere;

- copie cupon pensie, indemnizație și alocație aferent lunii anterioare depunerii cererii și declarației pe propria răspundere;

- pentru studenți, adeverință de la facultate, dacă beneficiază de bursă;

- pentru toate persoanele majore, adeverință în original de la Administrația Financiară;

- pentru persoanele care locuiesc în chirie, copie după contractul de închiriere vizat de Administrația Financiară, valabil pentru perioada în care se solicită ajutorul;

- pentru persoanele care nu dețin contract de închiriere, vor prezenta adeverință tip de la asociația de proprietari de care aparține imobilul, din care să rezulte că locuiesc la adresa respectivă, sunt înscrși în cartea de imobil și plătesc cheltuielile de întreținere;

Acte doveditoare privind locuința sau bunurile deținute, inclusiv în alte unități administrativ-teritoriale (Viză de la Biroul Impozite Taxe din cadrul Primăriei și Biroul Fond Funciar).

Pentru persoanele/familiiile care posedă autoturisme/motociclete copie al talonului autoturismului

Pentru dosarul de încălzire cu gaze naturale, adițional trebuie depuse:

- copie a contractului de furnizare a gazelor naturale (contractul să fie pe numele solicitantului);

- copie după o factură de gaz;

Limitele de venituri și cuantumul ajutoarelor sunt următoarele:

PENTRU GAZE NATURALE Noiembrie 2015 - Martie 2016

Trepte venituri	Cuantum
<155	262
155,1 - 210	190
210,1 - 260	150
260,1 - 310	120
310,1 - 355	90
355,1 - 425	70
425,1 - 480	45
480,1 - 540	35
540,1 - 615	20

PENTRU LEMNE Noiembrie 2015 - Martie 2016

Trepte venituri	Cuantum
<155	58
155,1 - 210	48
210,1 - 260	44
260,1 - 310	39
310,1 - 355	34
355,1 - 425	30
425,1 - 480	26
480,1 - 540	20
540,1 - 615	16

La stabilirea venitului net mediu lunar pe membru de familie și, după caz, al persoanei singure, se iau în calcul toate veniturile nete realizate de membrii acesteia în luna anterioară depunerii cererii, inclusiv cele care provin din drepturi de asigurări sociale de stat, asigurări de șomaj, obligații legale de întreținere, indemnizații, alocații și ajutoare cu caracter permanent și alte creanțe legale, cu excepția burselor de studiu și a burselor sociale.

Dacă familia sau persoana singură are în proprietate cel puțin unul dintre bunurile cuprinse în tabelul de mai jos la prezenta ordonanță de urgență, nu beneficiază de ajutor pentru încălzirea locuinței.

Mátyás Imola

A szépkorúak és az aranylakodalmasok köszöntése

Bátran mondhatjuk, hogy hagyományt teremtett azzal Szóvátán, hogy immár 16. alkalommal köszöntötte az önkormányzat az időseket. A Fenyves szálló Margaréta terme ismét megtelt szépkorú szóvátaiakkal, akik azzal a bizakodással érkeztek, hogy egy bensőséges ünnepségen vehetnek részt, ahol ők az ünnepek, őket köszönti a város vezetősége, kellemes környezetben találkozhatnak egymással, és egy vacsora mellett érdekes szórakoztatóműsort hallgathatnak végig.

Az alábbiakban Péter Ferenc polgármester köszöntőjét olvashatják.

Akiknek még nincs akkora batyu a hátán, általában időseknek mondják azokat, akik mögött már legalább féltucatnyi évtized van. Sokakat mintha zavarna ez a kifejezés, úgy érzik olyan jelentések tapadnak hozzá, amelyeket nem szívesen fogadnának, mert akit ezzel a címkével látnak el, azt alkalmatlannak nyilvánítják megannyi feladatára, s félre állítják őket, hadd legyen helyük a lendületben levő fiataloknak.

Pedig idősnek lenni, azt jelenti, hogy ideje van az embernek. Igen, elsősorban letöltött ideje, de valami másfajta ideje is. Ideje másokra. Gyermekére, unokájára, rokonára, szomszédjára, kisebb-nagyobb közösségére. Már elsősorban nem arra szán időt, hogy a természet titkait megfejtse, vagy, hogy karriert építsen, vagyont szerezzen, álmait, vágyait megvalósítsa, hanem a közvetlen környezetére figyel. Az idős ember az, aki elmegy olyan rendezvényekre, amelyek a közösség összetartozását szolgálják. Ő az, aki botorkálva is eljut a szavazóurnáig, mert tudja, hogy fontos neki is ott lennie. Időt talál az imára, a templomra, Istenre. Ragaszkodik az ünnepekhez, nem akarja megspórolni vagy öszszecsapni a húsvétot, a karácsonyt, emlékszik a születésnapokra, névnapokra. Van ideje eltenni befőttet másoknak, veteményes kertet művelni, hogy legyen, mit adjon télire. Van ideje az unoka fejét simogatni, neki finom sütitket készíteni. S még annyi mindenre van ideje, mert az idős embernek elsősorban ideje van. Ideje a jóra, a szépre, a tisztességre. Ideje másokra. Valahogy így idős, s nem az előtte álló évek, évtizedek számában méri az idejét. Azt nem kémleli, Istenre bízva.

Olykor, mert félünk, nehogy tiszteletlenek legyünk az idősekkel, nehogy megbántsuk őket, azt mondjuk, szépkorúak. Úgy tűnik, mintha nem mernénk kimondani, nevén nevezni az emberi élet egy mindenki által várt szakaszát – mert várjuk azt, nem akarunk fiatalon meghalni –, s helyette ilyen költőien fejezzük ki magunkat. Ebben a kifejezésben nincs semmi esztétikai utalás.

Valami mást jelent itt a szép. Gondoljunk csak arra, ha valaki jelentős mennyiségű pénzt kap valakitől, azt mondjuk, szép sumrát kapott, s ilyenkor nem a bankók szép rajzolatára gondolunk, hanem az összegére.

Ha szépapánkról beszélünk, őt sem azért nevezzük így, mert bizonyosan jóképű lehetett, hiszen nem is tudjuk, milyen volt. A szép itt is nagyon nagyot jelent, hiszen szépapánk a nagyapánk nagyapjának az apja.

A sok év terhét cipelőt, akár idősnek mondjuk, akár szépkorúnak, részünkről mindenképpen tiszteletet és megbecsülést érdemel.

Életünket mindnyájan ajándékba kapjuk Istentől. Olyan életet és akkorát, amelyet és amekkorát. Nekünk nem tisztünk méricskélteni azt, mi nem vizsgálhatjuk, hogy érdem szerint kaptuk-e. Mindazzal együtt kell elfogadnunk, amivel együtt jár az élet. Aki nem lázadozik az idő múlása ellen, békére lel, nyugállományba vonulása után is megtalálja a helyét a családban, a társadalomban. Talál magának olyan feladatokat, amelyekre csak ő végezhet el. Míg ereje engedi, rá mindig lehet számítani. Ha értékékként tudjuk kezelni a tapasztalatát, a megtartó konzervatív értékrendjét, általa mindannyian gazdagabbak leszünk, hiszen az a tapasztalat beépülhet az életünkbe, és az az értékrend iránymutató lehet az életünkben. A belőle sugárzó szeretet pedig bizonyosan beépül a családba is. Jut belőle a szomszédnak, rokonnak, ismerősnek, ismeretlennek. Csak tudjunk együtt élni az idősekkel!

Az idős kor nagy veszélye a magára maradottság, az egyedüllét. Ettől kell óvnunk őket. Ha elveszítik társukat, még mindig segíthet a család és a közösség. Ha akad, aki benyissa ajtajukat, megkérdezzé, hogy vannak, s azt is, hogy miben lehet a segítségükre.

Ez a rendezvény arra jó, hogy megköszönjük több évtizedes munkájukat, törődésüket, és hogy jelzést adjunk, nem feledkezünk meg Önökről. Meg arra, hogy eszünkbe juttassa, mi nem feledkezhetünk meg Önökről!

Az ünnepségen az önkormányzat köszöntötte ez évi aranylakodalmasokat

Egyáltalán nem vagy csak ideig-óráig tud az ember a társadalmon kívül lenni. Társak nélkül a puszta lét fenntartása is majdhogynem lehetetlen vállalkozás. Kerüli is mindenki, ahogy teheti ezt az állapotot. Szükségünk van egymásra, hogy legyen, akivel megosztani a gondolatainkat, akitől segítséget remélni, és akinek segítséget adni. Minden társadalmi berendezkedés alapeleme a család. Bár manapság már a szinglizés és az egyneműek házassága a sláger, a természet rendje szerint a család a közösségi lét alapja. Aki ezt tagadja, az is a családi alapon nyugvó társadalom előnyeit élvezzi, de az azzal járó felelőségek nélkül.

A család a házasság szövetségének eredménye és jutalma. Az, hogy két ember összeköti az életét, nem csupán örömmel jár, de komoly felelősségvállalást, rengeteg munkát, törődést, lemondást és türelmet igényel. Nem csupán el kell tudnunk viselni egymás közelségét, az annyira bosszantó apróbb-nagyobb rigolyákkal együtt, de támaszt is kell egymásban találnunk.

„Jóban-rosszban, egészségben és betegségben”, mondjuk, amikor házasságot kötünk. Hányan tudjuk ehhez tartani magunkat?

Köszöntsük azokat, akiknek ez egy félévszázadon keresztül sikerült, Köszöntsük az aranylakodalmasokat! Kívánjunk egészséget és további kitartást nekik!

A korábbi évek ünnepségein az önkormányzat mindig csak az ötvenedik házassági évfordulójukat ünneplő házastársakat köszöntötte. Az idén ebben változás történt, hiszen akadt egy házaspár, amelyik hatvan együtt töltött évvel büszkélkedhet.

Nem kis idő ez, hiszen jó néhányan már nyugállományba vonultak azok közül, akik abban az évben születtek, amikor ők, Derzsi Ferenc Lajos és Keresztesi Rozália, összeházasodott.

Az ünnepségen platinalakodalmasoknak titulálták.

Jó egészséget és további boldog éveket kívánunk nekik!

Most először fordult elő, hogy az ünnepeltek között egy díszpolgárt is köszönthettünk. Szováta díszpolgára, dr. Soós Béla is nejevel ott volt az ez évi ünnepeltek között.

Ez alkalommal összesen tizenhat az idén ötvenedik házassági évüket töltő párt, azaz aranylakodalmast köszöntöttek. Öröndetes, hogy egyetlen aranylakodalmast házaspár kivételével valamennyien el tudtak jönni az ünnepségre.

Még csak röpke tíz évnek kell elteltnie, és ők lesznek a platinalakodalmasok. Szeretnők akkor is köszönteni őket!

Az idéni aranylakodalmasok:

Hajdu Gergely és Orbán Irénke;	Pál András és Újfalvi Ilona;
Csортán Antal és Szikszai Ilona;	Dr. Soós Béla és Csutak Éva;
Bakó Gáspár és Bokor Rozália;	Orbán Mihály és Hajdú Erzsébet;
Bereczki Mihály és Lukács Anna;	Kelemen Sándor és Bálint Irma;
Bucur Imre és Marton Anna;	Fekete Árpád és Mihály Edit;
Bedő Péter és Fodor Etelka;	Marton Károly és Székely Ida;
Puskás Károly és Kovács Anna;	Márton Károly és Ungur
Demeter András és Lázár Emma;	Veronica;

Az Önkormányzat emléklappal, virágcsokorral, egy kis ajándékkal és egy ott készített és bekeretezett gyorsképpel is meglepte az ünnepelteket.

Nagy István színművész vidámságot fokozó konferáló szövege, Tófalvi Edit éneke, a történelmi egyházak lelkészeinek és a református egyházi kórusnak köszöntője, a marosvásárhelyi és szovátai táncosok remek produkciója valamint a Mezőhavas népi zenekar és szolistái tették szebbé az estet. És, persze, a szervezés!

Sokak számára marad feledhetetlen Désy László kis tanítványainak – Hegyi Ákos és Benkő Orsolya illetve Jeremiás Gellért és Hegyi Hanna – ifjúi hévvel lejtett szép tánca. *Molnos*

Hagyományörző napok

A Domokos Kázmér Szakközépiskola tanárai és diákjai közreműködésével idén is sorra került a *Hagyományörző napok* megszervezése. A három napos rendezvény a szováti önkormányzat által kiírt és megnyert pályázat révén jöhetett létre.

Meghívottjaink a tatai Bláthy Ottó Szakközépiskola és a Jávorka Sándor Mezőgazdasági Szakközépiskola tanárai és diákjai, valamint a tatai önkormányzat részéről Osgyáni Zsuzsa nemzetközi referens voltak.

A szervezők idén is színes programokkal örvendeztettek meg a résztvevőket. Ezek közül említeném meg a fafaragást valamint a kerámia készítést. Ezen kívül élménydús kirándulás részesei is lehetünk, amelyet a Békás-szoros és Gyilkos-tó csodálatos látványa nyújtott számunkra. A parajdi sóbányában tett lá-

toztatás és gyönyörű városunk jellegzetes helyeinek bemutatása a rendezvény központi tevékenységei közé tartozott. Ezt követte a szováti líceum sporttermében megrendezett barátságos futballmérkőzés.

Az idén hetedik alkalommal sorra került *Hagyományörző napok* létrejöttéért köszönettel tartozunk a Szováti Önkormányzat és a Domokos Kázmér Szakközépiskola vezetőségének. Reméljük, hogy jövőre is lehetőségünk lesz megszervezni.

Soós Levente

Volt egyszer, hol nem volt...

A címet olvasva, úgy vélem, mindenki arra gondol, hogy most egy mese következik, hiszen a mesekezdő formula mindig egy mesebeli tájra vezet bennünket, meseerdőbe, meserétre, mesebeli kastélyba stb. Valóban a következő sorok egy mesebeli rendezvényre fognak emlékeztetni minket, és pedig az idén megszervezett II. Tökfesztiválra, amelynek szereplői mi szováti gyerekek voltunk.

Mint tudjuk a pénteki nap volt a miénk gyerekeké. Ezt megelőzően lázasan tevékenykedtünk egész héten, gyűjtöttük a szebbnél szebb, különlegesebb formájú vagy csak egyszerű hétköznapi tököket. Törtük a fejünket, vajon ebből mit lehetne készíteni. A sok tököcske a hét folyamán szorgos, dolgozó gyerekek, szülők óvónénik, tanítónénik keze nyomán életre kelt, vagy ha nem is kelt életre, de átalakult valamilyen dísz tárggyá vagy funkcionális dologgá.

Nagyon jó volt látni és érezni, hogy a szülők milyen lelkesedéssel készítik a szebbnél szebb dolgokat, rengeteg ötlettel jönnek, és gyönyörű őszi kincseket hoznak az óvodába. Mi, óvónők, éreztük, hogy bizony egy közösség vagyunk és közös célok vezérelnek minket, élményt nyújtani a gyerekeinknek.

Eljött a várva várt péntek, és ekkor már reggel korán érkezett az autó a szervezők jóvoltából, hogy elvigye az általunk készített dolgokat, amelyeket később elrendeztünk, és létrehoztuk azt a szemet gyönyör-

ködtető látványt, ami bizony nagyon hasonlított Meseországra. Ezek után megjárhatuk magunkat a mesebeli tájakon, más hasonlóan lelkes gyerekek, szülők, pedagógusok munkáit megcsodálva, és találkozhattunk mindenféle meseszereplővel, ki-ki örömmel fedezve fel a saját kedvencét. Láthattunk boszorkányt, szegény legényt, hattyút, rajzfilmhősöket, egérkét, sünit és még nagyon sok mindent.

Még a nap is kisütött örömeiben, látva a sok örvendező gyereket és a rengeteg mosolygó tököcskét, így mondhatjuk tökéletesre sikerült ez a nap.

Köszönetet mondunk a szervezőknek, akik minden apró részletre odafigyeltek, még arra is, hogy egy kis ajándékban részesüljünk. Lufival is megajándékoztak minket, persze az is tökös lufi volt.

...És, ha valaki azt mondta volna ezelőtt pár évvel, hogy Szovátián ennyi sok tök terem, talán nem hittem volna, de most már tudom, hogy igen. Adja Isten, hogy jövőben is legalább ilyen jó legyen a töktermés, és újra szereplői lehessünk ennek a mesének, melynek címe *Tökfesztivál!* Együtt, mindannyian!

...Itt a vége, fuss el véle, ke-rekerdő közepébe!

Fülöp Andrea óvónő

Márton nap az óvodában

Miközben Márton napi ünnepélyre készülődtünk, egy kicsit elgondolkodtunk és visszaidéztük, hogy mi is volt az az esemény, amely arra indított, hogy megünnepeljük mi is ezt a napot.

Történt pár évvel ezelőtt, hogy egy pár szovátai óvónő, testvérvárosi kapcsolaton keresztül ellátogathattunk Szikszó városába. Itt hamarosan összebarátkoztunk az ottani

a Márton-nap. Igyekszünk is mindig a napján megtartani.

Mint minden évben a gyerekeket először megismertettük a Szent Márton legendájával, valamint nagyon sok libás éneket meg játékok taní-

Bethánia óvoda óvónőivel, ahol már régen hagyomány volt a Márton nap ünneplése. Meghívtak óvodájukba, és mi is részt vettünk több napon keresztül a Márton napi készülődésben, és abban a szerencsében volt részünk, hogy a lámpás ünnepélyen is ott lehetünk. Mondanom sem kell, hogy ez mekkora élmény volt a számunkra, hiszen azóta mi is ünnepeink, immár hagyományt teremtve.

A készülődés már év elején megkezdődik, amikor be-tervezzük az iskolán kívüli tevékenységeink közé. Tudott dolog, hogy november 11-én van

tottunk meg nekik. Mindig van egy közös repertoár, amit minden óvónő megtanít a csoportjában és amit majd az ünnep keretén belül közösen énekelünk.

A libás játékok, énekek (hál' Istennek nagyon sok van belőlük) mindig a nagy kedvencek

közé tartoznak. Az idén is az ünnepséget megelőzően előadták a gyerekek a szülőknek is. Azt hiszem nem túlzok, ha azt mondom, hogy ezzel nagy örömet szereztek nekik.

A Márton napi készülődés kihagyhatatlan momentum, amikor összegyűlünk a szülőkkel elkészíteni a lámpásokat. Az idén a Waldorf csoport lufira készítette papírmasé technikával, a 3- as óvodában pedig egy kis újrhasználtság is történt, hiszen kiürült tejesdobozokat használtunk a lámpásokhoz. Egy szó mint száz gyönyörű lámpások születtek a szülők keze nyomán és nagyon jó volt látni, hogy mindenki hogyan egészíti ki, csinosítja lámpáscsaját saját ízlése, kreativitása szerint.

Eljött a várva várt este. A gyerekek nagyon izgultak, a kicsik mert még nem vettek részt ilyen rendezvényen, a nagyok pedig azért mert ők már tudták, hogy milyen élmény vár rájuk. Mindannyian elindultunk kis lámpáscsajainkkal, és a placcon találkozott össze a két csapat, ahol közös éneklés fozkozta az élményeket. Nagyon jó volt hallani, hogy nem csak a gyerekek, hanem a szülők is bekapcsolódtak az éneklésbe, és már nagyon sokan tudjuk a Márton-napi dalokat.

A közös éneklés után a Napközi udvarán, körbeálltuk a tábornützet, amihez a fát egy szülő jóvöltából kaptuk, és ugyancsak egy pár lelkes apukának köszönhetjük a tűzrakást is.

A tűz körül finom kalácsot majszolhattunk, a Waldorf csoportos gyerekek süteményét, akik már profi szakácsoknak számítanak, hiszen minden héten sütnek.

Miután a tűz már csak parázslott csak akkor voltunk képesek elszakadni tőle és ezek után finom zsíros kenyér volt a menü, melléje pedig meleg teát iszogattunk.

Nagyon szép volt, jó volt, köszönet mindenkinek, aki hozzájárult a rendezvény sikeréhez!

Kiss Brigitta
Fülöp Andrea

(folytatás az 1. oldalról)

Partnerek a fejlesztésben

A találkozón előadást tartott Szakács Géza, a Mordvásárhegyi Rádió műsorszerkesztője, gazdasági szakember, illetve közreműködtek a Gyulafehérvári Caritas munkatársai, akik a szakmai rendezvény gyakorlati kertét szervezték meg.

Igyekeztünk minél több érdeklődőt beszervezni, ám lehet, hogy az egyéb szervezési feladatok mellett erre nem jutott elegendő idő, erőforrás. És sajnos, akiket elértünk és megszólítottunk azok se mind tisztelték meg jelenlétükkel rendezvényünket így Szovátát ugyanannyian képviselték int több száz kilométerről érkezett partnereinket. Ám azoknak, akik vállalták e néhány órás fáradságot, egy eredményes és tanulságos rendezvényen vehettek részt.

A szovátai témakört, a házigazdák képviselték bemutatva városunk civil-szervezeti életét és önkéntes munkáját. Ezekről helyi fórumokon már sok szó esett, így helyszűke miatt azokat nem részletezzük. Ami rendkívüli volt e bemutatóban azt Szakács Géza előadónknak

köszönhetjük, gondolkodásra, áttekintésre és megfontolt, összeszedett tervezésre sarkaló előadásának címe *Székelyföldi vertikumok – a fenntartható fejlődés lehetséges alternatívái* címet viselte.

A résztvevő vendég csoportok bemutatták sajátjaikat és egyedi helyzetükből adódóan

bontott stratégiájának „társadalmasítási vetületeit, vonatkozásait”.

Megismerhettük a Balaton-felvidéki régió és Sümegei testvértelepülésünk Leader programra támaszkodva véghezvitt és folyamatosan alakuló, a helybeli értékeket mozgósító és azokra támaszkodó

különböző fejlesztési programjait, annak Európai dimenzióit. Figyelemre méltó a Mezőberényi testvérvárosunk nemzeti-érték-tár központú előadását, amely iskolapéldája lehet a civil kezdeményezésnek, az alulról jövő egyéni és közösségi kezdeményezésekre épülő, a helybeli közösségi értékeket előtérbe helyező és értékfejlesztő munkának. Ebben a témakörben nemrégiben tartott előadást Szovátán a Kriza János Néprajzi Társaság, az előadás egy működő és kiteljesedett projektet láthattunk. Ugyancsak tanulságos volt a tatai testvérvárosi csapat bemutatója, mely az önkéntesre, mint önálló közösségi értékre fókuszált, kiemelve annak lehetőségeit, fontosságát, lehetséges és szükséges fejlesztési irányvonalait. Az előadás második részében a helyi természeti értékekre alapozott azok fenntartható fejlesztésére és kihasználására

fordított projektekre láthatunk szép példákat.

Egy-egy jól sikerült rendezvény, eredményes projekt mögött meghúzódó együttműködések, háttérkapcsolatokra és összefüggésekre nem szoktunk oda figyelni. Azokat csak egy szakavatott és figyelmes szemlélő látja át. Mindezen előadások bepillantást engedtek a változatos, összekapcsoló-

– önkéntesség és fenntartható fejlődés

dó témakörökbe és felfedték a testvértelepüléseink intézményeinek munkáját, szervezeteinek erőfeszítéseit, a civil szektor és a közsféra együttműködésének különböző formáit, azok sokrétű eredményeit, szemléltettek több forma, változatos és sokszínű lakosság-önkormányzat kapcsolatot, felvillantva a települések mindennapi életében jelen levő, azt határozottan befolyásoló, de csak ritkán észrevehető részleteit, vetületeit.

A CARITAS munkatársainak egy-egy rövid szociometriás tevékenysége, az ismerkedést elősegítő, összerázó, csapatszervező és a csapatmunkát elősegítő, közös munkára, együttműködésre alapozó csoportmunkát szervező gyakorlati nagyban hozzájárultak a rendezvény sikeréhez.

A közös munka, tervezés az együtt gondolkodásra alapozó műhelymunka formában megvalósuló gyakorlati részben két témakörben dolgoztak a csoportok: keresve az együttműködési lehetőségeket illetve azokat a közös tevékenységi területeket,

átfedéseket, ahol a testvér-települési kapcsolatok fejlesztésében közreműködhetnek a civil szervezetek, az önkéntesek.

Következtetésként megfogalmazhatjuk: egy eredményes, a meghívottak számára is tanulságos rendezvényen lehetünk túl, ami minden résztvevőnek nyújtott élményt, bővítette ismereteit, hozott új ötletet, új elképzeléseket.

A rendezvények sikeréért köszönet illeti a Quintus KFT-t, a Maros Villa és a Káli étterem személyzetét. A hatékony együttműködésért és a támogatásért köszönetet mondunk: Sands Promo KFT, Danubius Health Spa Resort, Parajdi Sóbánya igazgatósága, Parajdi Wellness Center, Korond-Parajd Természetvédelmi Gondnokság, Transbernárd KFT, SicTours Kft, Rigó villa. Ugyancsak megköszönjük Mester Zoltán úrnak az idegenvezetői segítségét, a Helyi Tanács tagjainak, az Önkormányzat munkatársainak közreműködését!

Kiss János

Mérték és mértéktelenség

Kung mester beszélgetéseinek négy döntő szava van. Az első a „li”. Li mértéket, szabályt, erkölcsöt, törvényt, udvariasságot, szociális charme-t (gentleness, politesse) jelent. Ha fizikailag értelmezik és távolságot mérnek, vele, annyi mint mérőföld. De belső mérték is: önuralom és fegyelem, de nem szubjektív aszkézis, hanem az ősök hagyományában levő rendtörvény alkalmazása, amely az embernek viszonyát egyszer s mindenkorra szabályozza. Lije van annak, aki feltűnés nélkül, egyszerűen és komolyan viselkedik, minden túlzástól tartózkodik, az embert tiszteletben tartja, maga iránt tiszteletet ébreszt szavaival, viselkedésével, tetteivel, munkájával... A Mérték. A Li sem alulmaradni, sem túlmenni... A középben maradni. A Li a kulturált emberi erkölcs, amelynek gyökere a vallásos pietás. A Li az őskori élet alapvető vonása. Kínában éppen úgy, mint Indiában, Iránban, Egyiptomban, Görögországban. Az embereknek egymás iránt tanúsított respektusa, amely a magasrendű és békés élet egyetlen feltétele... Ez az, amit ma a legjobban nélkülözünk. A Li mérték, de nem emberi mérték és nem az ember teremtette. Nem kultúrproduktum. Li csak ott van, ahol valódi vallásosság van. Isteni mérték. Nem lehet önkényesen megváltoztatni. Ez az a mérték, amivel az istenek az embert megmérték és meg fogják mérni... és ugyanazzal a mértékkel mérik ma is.

Hamvas B.: Konfu-ce-Lun yü (1943)

Hát ezt a mértéket keressük, ennek a hiányát érezzük napról napra olyan cselekedetekben és magatartásformákban, amelyek félelemmel töltenek el, de legalábbis nyugtalaná tesznek vagy felháborítanak, mert nélküle nem lehet bennünk béke és nyugalom. Társadalmi lények vagyunk, így aztán ahhoz, hogy jó kedélyünk legyen, annak a mértéknek az emberi kapcsolatokban is ott kellene lennie.

A minap felháborodottan panaszkolt ismerősöm, hogy az utcán való szabálytalan átkelésért milyen elképesztő összegű büntetéssel sújtotta a rend őre, aki lesi, lám, ki téved a tilosba, s akkor a törvény szigorával lecsap a vétkesre. Ismerősöm a mértéket hiányolja, az elkövetett hiba és a büntetés helyes arányát. Úgy érzi, ő csak egy apró szabálytalanságban hibás, de nem tőle kellene megvédeni a társadalmat, van itt elég bűnöző, aki a közöst vagy a magántulajdont lopja.

Persze, a törvény, az törvény. Ilyenkor. De akkor miért nem az kivétel nélkül mindig és mindenkinek?

Egy másik ismerősöm azt rója fel, hogy kitűrték a közös lakótelepi parkolóból. Autójukat az időjárás viszontagságaitól féltő emberek egy-egy lefödés építésével gyakorlatilag kisajátították maguknak a helyet, s akkor is, ha rábólintott valamely hivatalnok, és bért fizetnek érte, megrövidítettek másokat, akik éveken keresztül ott parkolták autóikat, s már tovább nem tehetik.

Egyik és másik esetben is valójában a mérték, a mértéktelenség hiányzik, az hogy tekintettel legyünk másokra.

Jó tudni, azért az emberek is a mérték alá állítják egymást.

– mol –

Rendes feltámadásunkról és a szívünk örökkévalóságáról

November 5-én, csütörtökön a marosvásárhelyi Bernády Házban mutatták be az egykori szóvatai diák, dr. Barabás László Az otthonosság gyökerei című, népszerű írókat, néprajzi tanulmányokat tartalmazó, a Mentor Könyvek Kiadónál megjelent kötetét. A néprajztudós munkásságát Bölöni Domokos író méltatta.

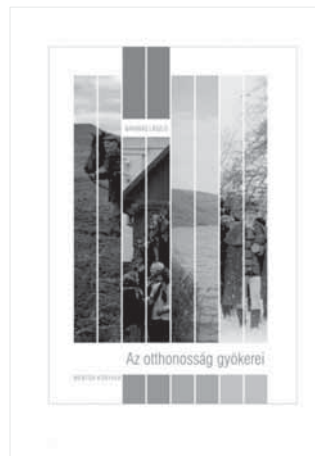
Itt olvasható Bölöni Domokos baráti köszöntője.

Az ember a szíve mélyén örökké oda való, ahol született, írja Tamási Áron. Ő mondja azt is, hogy a madárnak szárnya van és szabadsága, az embernek pedig egyetlen szülőföldje és sok kötelessége.

Amikor aztán az egyetlen szülőföldjét is elvitatják tőle, olyanná válhat, mint a szárnyaszegett madár, elveszti istenadta szabadságát.

Az erdélyi magyarság életének kétségkívül jelentős korszakaként jegyzi majd az utókor az utóbbi negyed évszázadot. A diktatúra megszüntével nemzetrésziünk élete a feltápaszkodás, az önszermelés, a gazdasági, társadalmi, kulturális újjáépülés, az önszerveződés, a közösségépítés és a jövőtervezés jegyében zajlott, miközben politikai téren állandó nyílt küzdelmet és bozótharcot is kellett folytatni visszkapott és kivívott, illetve a vissza sem kapott, folyton újra és újra megkérdőjelezett és elvitatott jogaink, történelmi jussunk érvényesítése érdekében. A rendszerváltozás eufóriája és traumái egyaránt megmutatkoztak, mégis, a tények és történések, az okok és okozatok ismeretében ki mondható, hogy az erdélyi magyarság rendes feltámadása indult meg, és tart mindmáig. Intézményrendszerünk, szervezési struktúráink kiépítése és megerősítése, érdekérvényesítő tevékenységünk folyamatos. Nekirugaszkodásokkal és megtorpanásokkal, sikerekkel és buktatókkal is –

de az összefogás és a közös cél, megmaradásunk és önfeladás nélküli boldogulásunk érdekében felülír minden egyéb érdeket. Veszteségeink felmérése nem ért véget, hiszen az a kultúra, amely évszázadok alatt épült erős várrá Erdélyországban, igencsak megroggálódott a közeli és távolabbi múltban. Tárgyi és szellemi örökségünk elorzása és elperlése máig nem szűnt meg, a folyamatos leltárkészítés és az állandó készenlét még sokáig tartozik majd legfontosabb feladataink közé. Nagy költőnk metaforáját idézve be kell hordanunk minden értékünket, egyetlen igekötő, de egyetlen faragott bot és egyetlen árva furulya sem veszhet kárba. Ez a törekvés a kellő időben hívta életre az új művelődési szerveződések, egyesületek, az írott és az elektronikus sajtó megújult, felpezsdült a lap- és könyvkiadás, elfeledtnek hitt, lebecsült, lenézett egykori népszokásokat keltettek életre falun és városon a hivatástudat önkéntesei, pedagógusok és lelkesek, hívek és szülők, ifjak és diákok, akik nem hagyták el a templomot, sem az iskolát; olyan intézmények támadtak fel vagy jöttek létre, mint az Erdélyrészi Művelődési Egyesület (EMKE), a Kemény Zsigmond Társaság, a Romániai Magyar Dalosszövetség, a Kriza János Néprajzi Társaság, a Marosvásárhelyi Református Kántor-Tanítóképző Intézet, a Sapientia Egyetem – hogy hirtelenjében csak néhány

felívelése közben a műkedvelő színjátszás is új korszakát éli, csakúgy, mint a képzőművészet profi és amatőr ága, vagy a népszerűsége csúcspontjára jutott fotóművészet. A színvonalas előadások, az alkotótáborok, a közös és egyéni tárlatok sosem tapasztalt bőségben kínálják a látnivalót az igényes közönségnek. Megnövekedett a minőségi értékek iránti igény, és ez annak ellenére kitapintható, hogy a nagy „műfaji demokráciában” szabadon tenyészhet a giccs is.

Nem lehet nem érzékelni és értékelni a hosszú bójthöz, több évtizedes szellemi élkopphoz szoktatott embert zavarba hozó kultúrdömpinget, és nem lehet eléggé örülni például az irodalmi élet sokrétűségének, a rangos folyóiratoknak, a felolvasásoknak, vitáknak, az egymást érő könyvbemutatóknak, a nemzetközi jellegűvé váló könyvvásároknak. A rengeteg megnyilvánulásnak, amelyek révén izgalmasan sokszínűvé válnak mindennapjaink.

Kissé talán kissé rózsás a kép –, miközben a média folyamatosan sokkoló hírekkel, politikai hercehurcák tállalásával, csoportérdekeket ütköztető csörtékkel, kistíflú csatározások lufijait pukkasztgatva rombolja amúgy is feldúlt idegrendszerünket. De nem élhetünk folyamatosan zaklatottságban, nem élhetünk életszerűtlenül. Nem engedhetjük meg magunknak a borúlátás fényűzését, mert a munkának még nagyon is az elején vagyunk. Akinek pedig nem okoz örömet az elmúlt negyedszázad kicsiny erdélyi magyar története, minden bajával-bánatával, apró-cseprő bosszúságaival, kisebb-nagyobb elégtételeivel, bármily szerény sikereivel, az nem érdemli meg a nemzethez tartozás semmi mással össze nem hasonlítható örömét, üdvét, boldogságát.

nyat soroljak. A zenei nevelés, a szépművészeti oktatás fel lendülőben, a néprajzi gyűjtést tantárgyként tanulhatják, szakszerűen művelhetik az érdeklődők, és a szaporodó, már-már divattá váló falutalálkozók alkalmával szinte kötelező módon mutatják be, a helység névjegykártyájaként, az ünnepét ülő település falukönyvét, amely a később elkészülő szakmonográfia alapjául szolgálhat. A dalkultúra, a közös éneklés világi és vallási változata általánossá vált, igen gyakran a világinak mondott kórusok is, nemcsak helyi és országos vagy külföldi fesztiválokon, város- és falunapokon szerepelnek, hanem egyházi ünnepeken, istentiszteletek, misék alkalmával énekek dicsőítve szolgálják az Urat. A néptáncoktatás sosem látott lendületet nyert, a nemzedékek egymásnak adják át a tudást, a hivatásos táncgyűttesek, táncszínházak köré szerveződött oktatás formájában, gyermek- és ifjúsági együtteseket hozva létre. Dal- és táncfesztiválok vonzzák a közönséget néprajzi tájegységeink színpadjai elé. A siker túllépi a földrajzi határokat, a fiatalok előadó körutakon viszik jó hírünket szerte a világba. A magas művészetek, a dalszínház, a hivatásos színházak és társulatok

Vannak istenáldotta emberek, akik idejében ismerik fel hivatásukat, és konok kitartással, makacs elkötelezettséggel be is teljesítik azt. Ilyen ember Barabás László. Akit – máiglan – fog a figura. A neves népszokáskutató szűkebb pátriájában, a sóvidéki Alsósófalván úgy tartják, hogy akiket fog a figura, azoknak még felnőtt korukra is marad bő kedvük: szeretnek, akarnak, és tudnak játszani. Egyszer-egyszer ünnepelesen, szertartásosan, halálos komolyan – ha kell, még a halállal is –, máskor bohóckodva „űzik az eszüket”, komédiáznak. Valami nagy-baj lehet, jegyzi meg a szerző, amikor az embereket nem fogja a figura, amikor nem tudunk, vagy nem merünk játszani. Ha elveszítjük homo ludens minőségünket.

Aki így vall önmagáról, azt sok száz gyökér kapcsolja az erdélyi talajhoz, a székely falu világához. Parajd szülötte így emlékezik gyermekkorára: „A hátsó udvarban apám ezermesterkedő 'műhelye', az árnyékalja körül nem csak forgácsot és kérget, hanem fakigyókat, fasárkányokat, hadvezéri bogbuzogányokat szedhettem össze, és az egyik szerszámnyélben, amit félig készülten a kézvonópadon hagyott apám, ráismertem Kinizsi Pál kardjára. A pajták előtt nem csak a tehénlepényeket és lócitromokat szedegtettem lapátra, hanem bebújtam a rönkök és deszkahalmok közé, a méterfarakások mögé, megmástrom terméskőhegyeket és mindig találtam faricskálni való érdekes deszkadarabot, fényes patkószöveget vagy rozsdás, de szerencsét hozó lópatkót, kópástort és fenyőtoboz-juhokat. A minden heti sepregetéssel, takarítással a kapun belüli világ lassanként az enyém is lett, otthonosan mozghattam benne.”

Új kötete borítóján olvassuk: „Fütyögtetés és asszonyszínház, jávorfából muzsika és lakodalom, gúzssekér és székely harisnya, ekleziakövetés és király-

nékereső, pünkösdi virágozás és csutakhúzás, farsangtemetés és betlehemes játék – megannyi szép és jó szokás, mely mind-mind az otthon jelenti. A földet, amelybe belegyökereztünk. Akarjuk vagy nem, érezzük, és mindenüvé magunkkal visszük azt a különös nedvet, amely e gyökereken keresztül átszivárogva életet ad. Olyant, ami más, mint a többi élet. Mert a miénk. Ezt tudja és tárja fel Barabás László mindazok épülésére, akiket még érdekel.”

Így válik közerthetővé az új könyv címe: *Az otthon gyökerei*.

Dr. Barabás László címzetes főiskolai tanár, néprajzkutató László 1947-ben született Parajdon. Szóvatan érettségizett 1965-ben. 1970-ben szerzett magyar nyelv és irodalom szakos tanári oklevelet a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetemen. 1976-ig tanárként, majd 1991-ig újságíróként, szerkesztőként dolgozott. 1991-től a marosvásárhelyi Kántor-Tanítóképző Főiskola tanára, 1993–2014 között annak igazgatója, a Károli Gáspár református Egyetem tanára.

Gazdagon feltarisznyálva indult a tudásszerzés rögzítő útjára. Már egyetemista korától érdekelték szülővidéke és a tágabb erdélyi tájak népszokásai, azóta gyűjti, dokumentálja és értelmezi a szokásvilágot. Később fotókkal, filmesekkel szövetkezve rögzítette az erdélyi magyarság gazdag, színes hagyományait. Első népszokás-monográfiája az 1980-as évek elején elkészült, de csak a változások után, 1998-ban jelenhetett meg *Forog az esztendő kereke – sóvidéki népszokások* címmel, melyet a hazai és nemzetközi szakma az utóbbi évtizedek egyik legjobb néprajzos könyveként értékelte. Ezt követte az *Aranycitkók, maszkurák, királynék – erdélyi magyar dramatikus népszokások és a Kapun belül*, kapun kívül című kötet 2000-ben, majd 2009-ben a 'nagy könyv': *Akiket fog a figura – farsangi dramatikus szokások, népi színhátékok Maroszákon*.

Barabás László a nyelvjárás, a helyi identitástudat, a csűrök és házak, a székelykapu, a székely harisnya, a húsvéti fenyőág állítás szokásának elterjedése és több más jellemző alapján megállapította, hogy létezik egy közép-erdélyi kulturális régió, amely átmenetet képez a belső székelység és a mezőségi magyarság kultúrája között, ennek két övezete van: a mezőségi és székelyes alrégió – így tehát legutóbb Mezősámsondtól Korondig, Magyarótól Nagykendig vizsgálódott. Összesen 125 településen gyűjtött, 915 népszokás hiteles leírását és társadalmi-kulturális és identitásbeli összefüggésekre helyezett elemzését végezte el.

Az új kötet értelem szerűen a szülőföldről szóló fejezettel indul, a szerző szépírói vénája az emlékezésben, riporteri és filmes beleérzése pedig abban mutatkozik meg, ahogyan maga is „cselekvő részese” válik az éppen rögzített szokásnak. Az eseményt: a számbavett s leírt, megjelenített és elemzett szokást nem a tudós kutató hívős távolléttartásával szemléli, hanem itthoniként, aki maga is hajnalozott annak idején, vagy közvetlenül értesülhetett szüleitől, nagyszüleitől, az öregektől olyan szokásokról, amelyek azóta kihaltak. És ezeket egyik-másik falu hajlamos embereivel mintegy feltámasztják, ismét életre hívják. Úgy, ahogyan régen volt, amiként az emlékezet még őrzi.

Dr. Keszeg Vilmost idézzük: „A szokások Barabás László általi megjelenítésében egyszerűen látjuk az eseményt s az esemény 'gyűjtését' mint eseményt. A szerző, a szokás résztvevőjeként és kutatójaként, a szokáspárhuzamok és a szakirodalom ismerőjeként minden nehézség nélkül tud beszélni a hagyományról, a hagyományra összpontosító tudományról. (...) A cselekvők, a résztvevők perspektíváját követve, a szerzőnek új szokáselemeket új megvilági-

tásban sikerült megjeleníteni. A szokásleírásokra jellemző személytelenség, szenvtelenség itt felszámolódik. Középpontban az alkalom áll, nem az eseményről elvonatkoztatott, absztrahált szokásmodell, hanem az ember. Barabás Lászlónak sikerült tetten érnie a kommunikáló, a virtuskodó, a játszó, a hagyomány nyújtotta biztonságban élő-mozgó embert.”

Barabás László a marosvásárhelyi és a nagykovácsi főiskolán néprajzi, művelődéstörténeti és ezekkel összefüggő tantárgypedagógiai szakdolgozatok (mintegy 150) témavezetője, 1993 óta szervez egyházzolgálati és népismereti nyári táborokat Erdély különböző vidékein főiskolák hallgatói részére. A főiskolai oktató munka mellett végzett néprajzi gyűjtő- és kutatómunkájának eredménye 6 kötet, 50 tanulmány, 110 néprajzi írás, kisebb közlés, 20 néprajzi kisfilm. Ezekre a munkákra több mint 110 publikáció hivatkozik. Emlékezéseit, riportjait, tanulmányait szaklapokban, -kiadványokban, évkönyvekben, de napi- és hetilapok hasábjain is szívesen tette közzé a szerző.

Könyvének szakszerű elemzését elvégzik majd az arra hivatottak. Én csak egy baráti kézfogás és ölelés kapcsán írtam le és olvastam fel ezeket, hogy ne maradjon szó nélkül a találkozásunk. A Tanár úr boldog lehet, mert bár az élet nem kímélte túlságosan, mégis: meghagyta a szárnyait – és az ég felé tágitotta drága szabadságát.

Tamási Áronnal kezdtem, az ő szavaival végzem. „Minden ember legnemesebb öröme, ha valami olyant cselekedhetik, amelynek tisztaságában nem kételkedik. Sem a cselekedet idején, sem a cselekedet után.”

Tiszta munka ez a kötet, kedves László. Egy tiszta ember tiszta beszédű könyve. Adjon hozzá az Isten sok értelmes és hálás olvasót!

Böloni Domokos

Huszonöt éves a szovátai Bernády Közművelődési Egylet

Civil közművelődési tevékenységeket, köröket és szerveződéseket városunkban több évtizede találunk. Szovátán a hatvanas-hetvenes években a Petelei István Irodalmi Kör működött – mintegy tíz évig. Balogh László könyvtáros hozta létre a fürdőtelepi könyvtárban, aki Szováta után Sepsiszentgyörgyön élt haláláig – íróként megbecsülve. A kört támogatták diákok, pedagógusok, könyvtárosok és más foglakozásbeliek.

ben Domokos Edit és Bölöni Domokos újságíró egyetértettek a Művelődési Kör helyett egy egyesület létrehozásának a szükségességében, amit bírósági bejegyzés után már jogi szervezetként lehet számon tartani, és mint ilyen nagyobb a lehetősége a többszintű tevékenységre. Indulási segítőnk Kovács Katalin és Molnos Ferenc.

1990. november 23-án megalakult a Bernády Közművelődési Egylet, és 1991. január 3-án jegyezték be a Segesvári

tettei teszik őt rokonszenvesse, példamutatóvá a szovátaiak lelkében” – írja a *Falvak népe* című újság 1991 márciusi számában Márton Béla tanár.

Ugyancsak 1991 márciusában írja Tófalvi Zoltán egyletüdvözlő cikkében a *Népúj-ságban*, Domokos Kázmért, Petelei Istvánt nem feledve: „Minden lokálpatrióta-melldöngetés, mítoszteremtés nélkül merjük hinni, hogy a megalakult Bernády Közművelődési Egylet magára vállalja a szellemi, művelődési építkezés minden terhét és gyönyörűségét.

A nagy elődök ragaszkodása a figyelmeztető példa: Szovátát nem elég szeretni. Szovátáért végre tenni is kell! (...) A ránk zúduló információ-áradatban azokat a fogódzókat kell keresnünk, amelyek erősítik nemzetiségi létünk értékteremtő szenvedélyét.”

Az alakuló gyűlésen megválasztották Mester Zoltán laboratóriumi főasszisztent, alelnöknek Bodó Anna tanárnőt, titkárnak Domokos Edit könyvtárost; majd a későbbi választások során alelnök lett Fülöp Judit, Bán Dolli, és titkár Kiss János. A tagság a kezdeti 120 alapító tagról 160-170-re gyarapodott, kiválások, elhalálozások illetve újtagok belépésétől függően. A vezetőtanács pedig 15 illetve 10 tagú volt az elmúlt évtizedekben. Most nyolctagú, s a kezdetektől máig tagja Márton Béla. A BKE tiszteletbeli elnöke Tófalvi Zoltán író, történész.

Az Egylet a 25 év alatt törekedett az alapszabályzatban megjelölt célokat elérni, teljesíteni a Bernády szellemű elvárásokat:

- a helyi hagyományok szerint megszervezni a művelődési életet;
- népi hagyományok gyűjtése, ápolása;
- találkozók szervezése művészekkel, írókkal, tudósokkal;
- együttműködni más hazai és külföldi civilszervezetekkel;
- ünnepek, évfordulók megtartása, emlékező ülések;
- műemlékvédelem;
- könyvbemutatók, kiállítások stb. szervezése;

Az egyik tisztújító közgyűlésen hangzott el az elnöki beszámolóban: „A közművelődésbe, magyar kisebbségi kultúránkba – ki merem mondani – szerelmesnek kell lenni. S mi a szerelem? Adok is, kapok is. Aki ezt nem érzi, az Kazinczyval szólva «hagyja másnak az áldozatot!»”

Az elmúlt huszonöt év mindenik éve, hónapja – akár hete – sugall egy újabb és újabb gondolatot a hétköznapi, ünnepnapok hosszú során, hiszen változunk, tapasztalunk, és csodálkozunk, hogy változik a világ is körülöttünk. Sok kérdésre feleletet ad az élet, sok változatlanul gyötör.

Gondolatok, kultúrforgácsok kíváncsoznak e visszaemlékezésben az emlékező elé 2015-ben. Próbáljuk aprítani vékonyabb szeletekre közművelődésünket, a Szovátáét, a Bernádyét. A huszonöt év művelődési közterét, életterét – mai szóval a kulturái térerőt – kíséreljük azonosítani. Ebben a térerőben sokszor nem olyan látványos a munka, sok a háttér tevékenység, ami nincs kiplakátolva, máskor

A hetvenes-nyolcvanas években a Városi Könyvtárban Domokos Edit könyvtáros Művelődési Kört vezetett, sokirányú és változatos programmal. A diktatúra szorításai közepette sok embernek kielégítette művelődési igényét, a kör szervezett keretet biztosított azon értelmiségiek tevékenységének, akik már több éve színvonalas előadásokat tartottak, szakdolgozataikat hazai és külföldi sajtó közölte. A Művelődési Kör tevékenysége alatt több mint negyven vendéglátó és vendégművész mutatkozott be.

A változások után, 1990-

Bíróságon. Felavatási ünnepség 1991. február 9-én volt.

Marosvásárhely nagyvárosi arculatának kialakítója – a XX. század elején –, a jeles polgármester, országgyűlési képviselő dr. Bernády György, a népszerű demokrata. Nemcsak a megyeszékhely modern városképének a kialakításáról gondoskodott, hanem Szovátán a fürdőtelep egyik festői részét ő parkosította, nyaralóvillája közelében. „Politikai pályafutásának legeredményesebb éveiben került sor a szovátai vízvezeték-hálózat, kanalizálás építésére, majd később a villany bevezetésére. E

teltházás ünneppé nemesedik erőfeszítésünk a kultúra járhatóbb, ismertebb útjain. Itt lehet elidőzni a közművelődés már említett két pólusán: adni és befogadni. Az előbbit nem hanyagoltuk el a huszonöt év alatt, sőt, cáfoltuk a nem jóindulatú „gittegylet” minősítést.

Az utóbbi, a kapni, befogadni kérdés már véletlenszerűbb, és ezt a véletlent nagyon sok nem véletlen tényező befolyásolja (televízió, internet, szabadidő, érdektelenség fokozódó távolság a közösségi szellemtől stb.). A befogadónak, íme, mit adott huszonöt év alatt a BKE, azzal a megállapítással együtt, hogy fontos feladata az ernyőszerkezeti szerepkör, amennyiben jogi, logisztikai és infrastrukturális háttérrel biztosított több szerveződésnek a múltban és a jelenben is: Intermezzo Kamarakórus (Fülöp Judit karnagy vezetésével), Mezőhavas Népi Zenekar (Mátyus Vilmos vezetésével), Sóvidék Kulturális Folyóirat (főszerkesztő Szolláth Hunor), 15. Mátyás Szovátai Hagyományörző Huszárezred Lovascsapata (vezetője Lázár Béla huszárkapi-

tány), Harmat Néptáncgyűttes, Játszóház (Fábián Gabriella és Kiss Enikő vezetésével), Gizmó diákújság, Szarkafészek színjátékosok (vezető Kovács Katalin). Továbbá partnerségi kapcsolatot tartott fenn a szovátai iskolákkal.

A BKE szervezési munkájában huszonöt év alatt tehát a következőket adta: több kiírást megért *Szép beszéd* verseny, szavalóverseny, március 15. megünneplésére összeállított műsorok, irodalmi évfordulókra szervezett előadások, szavalások előkészítése, képzőművészeti kiállítások szervezése, neves költők, írók, tudósok, színészek meghívása, könyvbemutatók helyi, erdélyi valamint magyarországi szerzőktől, zenés irodalmi műsorok kórusművekkel, kórusnapokon, a *Szovátai Tavaszi Kórusfesztiválok*on a szervezésben

együttműködés, kirándulások szervezése szoboravatásokra, emlékhelyek felkeresésére, kiállításokra, népfőiskolák szovátai szervezésekor azok hathatós támogatása, kézimunkakör, *Zenei ABC* előadássorozat, Medve-tó születésnap ünnep kulturális műsorával együttműködés, testvérvárosi kirándulások és viszontfogadások, a marosvásárhelyi *Bernády Napokon* részvétel és koszorúzás, honismereti diákvetélkedőkön részvétel a szervezésben, a Magyar Művészeti Akadémia szovátai tagjainak köszöntő ünnepe, egyszeri, de jelentős esemény: Sánta Csaba szobrászművész *Hadiárva* című szobrának felállítása a Városháza udvarán 2001-ben, Petelei István emlékének ápolása, részvétel adventi koncertek szervezésében, farsangi bál szervezése 22 alkalommal.

Mindezek megtartása nem jöhetett volna létre, ha nincsenek támogatóink. A támogatás együttműködést is jelent nagyon sok esetben. Már induláskor, mintegy tíz évig a Városi Könyvtárral. A városi önkormányzat és polgármesteri hivatal állandó segítségét, támogatását kapjuk folyamatosan. További segítők a református

egyház, a római katolikus egyház, az unitárius egyház, a Teleki Oktatási Központ, a Danubius fürdővállalat.

Több kereskedelmi egység – most csak a jelentősebbeket említem: Elixon, Larix, Dósa üzletház, élelmiszerüzletek, Borház, Zöldbeka, gyógyszertárak, Polaris, Dan Cristian faragóüzeme – illetve magánember évenként ismétlődő pénzügyi, tárgyi segítségének örülhettünk. Médiátámogatóink voltak a Szovátai Hírmondó, a Sóvidék Televízió, a Népjátszó és a marosvásárhelyi rádiócsatornák illetve újságok.

Külön említést érdemelnek azok a szovátai művészek, akik évente egy-egy kisorrolásra bocsátott alkotásukkal voltak a segítségünkre.

Mindent összegezve: a huszonöt év alatt jelen voltunk Szováta művelődési életében. Sikerek-kudarok mérlegén a sikerek látványosabbak, a kudarcok tanulságosabbak.

A Bernády Közművelődési Egylet vezetésével eltelt két és fél évtized életem szép időszaka lehetett, mert mindig akadtak segítő társak, és mindig akadtak munkánkat igénylő és megbecsülő szovátaiak.

Mester Zoltán

Keretben zajlik az élet

A szavak, a szavak. A szépen simuló, udvariaskodó fordulatok. Semmitmondó, fölösleges cafrangok. Finomkodó és személytelenné tevő kifejezések. A dolgok szerveződnek, a munkálatok elkezdődnek, majd befejeződnek. Csakúgy, maguktól történnek, mert senki nem jár arra, senki sem tesz semmit tovább. Így senki nem felelős semmiért – netán az összecsapott munkákért, a be nem tartott határidőkért –, mert a dolgok mindentől és mindenkitől függetlenül történnek. Mit történnek, zajlanak. Nemcsak dübörgő, csattogó gépek között valamely ipartelepen, bizony, újabban zajlanak akkor is, ha közelben-távolban egy püssz sem hallszik. Hiába gurulnak némán a tollhegyek apró golyói a papíron, „zajlik az írásbeli” az érettségien. Meglepetéssel fogadjuk a hírt. Gondolom, mindenki felkapja a fejét, s valamely közeli iskola felé figyel, ahol – mint megtudtuk mi is – éppen „zajlik az írásbeli”. Tudjuk, hogy fontos esemény, megérdemelné a figyelmet akkor is, ha a legnagyobb csendben történné, de most már riadtan gondolunk arra, mi lesz majd a szóbelivel, ha már az írásbeli is ennyire zajlik!

Nálunk ami új és éppen működésbe jön vagy elkezdődik „megnyitja a kapuit”. Megnyitja akkor is, ha egy szál ka-

puja sincs, hiszen a használatba adást a valós vagy képzeletbeli kapuk nyitása jelzi. Megnyitott kapuk nélkül már nem is érezzük jól magunkat, hiába vagyunk kívül, s a nyíló kapuk éppen belépésre ösztönöznek, tulajdonképpen olyan, mintha be lennének zárva. Ott, kívül. Az anyanyelv börtönébe. De, szerencsére, megnyitotta kapuit az a valami, ami éppen „átadásra került”.

Olyan elegáns ez így. Személytelen, távoli. Annyira távoli, hogy rajta már egy harmóniát rontó pörsenés sem látszik, csak a tökéletes felület, csak a csillogás. Így leszünk disztिंगváltak. Akarom mondani, választékosak.

Mi lenne, ha a dolgokat a nevükön neveznők? Mi lenne, ha a román szenvedőalakot a magyar szövegben mellőznők? Mi lenne, ha az események és a szavak mögött látnók és láttatnók az embert, aki tette, vagy nem tette a dolgot? Tán érthetőbb, de minden bizonynyal magyarosabb lenne a szöveg.

A minap kaptam egy frappáns írást, melynek keretén belül Lázár Emese szolt ironikus hangvételben, de a jobbitás szándékával a hírszerkesztőkhöz. Rámutat néhány gyakran előforduló hibára. Elkértem tőle, legyen itt a magam és mások okulására.

molnos

Szemed kék sugára

Tündémnek, aki volt és van

Dús virágaid árván maradtak,
belekorcsulnak e korcs világba.
Nem óvja őket bársonyos kezed,
nem simogatja szemed kék sugára.

Várni fognak a virágos rétek,
kettőnket s kik olykor velünk jártak,
de nélküled fűre lépni vétek,
mi haszna a szakított virágnak?

Te, ki sorsnak, életnek, embernek
sokat adtál, kevesebbet kaptál,
szép tartással, tiszta tekintettel,
aki voltál, mindig az maradtál.

Talmi dolgok fölé nőtt nagy lelked,
csengő hangod, mosolyodnak bája,
koszorúzott, ékes bronzba dermedt
volt-világom patinás csodája.

Tudom: árvaságomban velem vagy,
nem hagysz veszni céltalan csatában
meleg pajzsom bársonyos nagy szíved,
lépteim kíséri szemed kék sugára.

2015. október

Németh János

Melynek keretén belül

Vannak kifejezések, amelyektől égnek áll a hajam. Melynek keretén belül például amelynek keretén belül. A magyar nyelv eme gyöngyszeme gyakran előfordul sajtóhírekben. Az már teljesen mindegy, hogy kulturális, közéleti vagy politikai eseményről szól-e az írás, a „keretezésnek” benne kell lennie. Kötelező jelleggel, még akkor is, ha a keretezett mondat nyakatekert, magyartalan. Nem baj, a szabály az szabály, a hagyomány az hagyomány, s beteg is szegény, melynek keretén belül ápolgassuk, pátyolgassuk. Jusst se írjuk azt, hogy a „kiállításon, tanácsülésen”, csakis azt, hogy „melynek keretén belül”. Így keretezve mindjárt érezni: nagyon fontos dologról van szó. De szinte mindegy is, hogy miről, a lényeg, hogy melynek keretén belül átadják, bemutatják, felavatják, elismerik, díjazzzák satöbbi.

Pardon. Nem átadják. Átadásra kerül. És felavatásra, bemutatásra, díjazásra. Mert így kerülgetve az igazi. Természetesen csakis keretén belül. Melynek.

A másik kedvencem a munkálatok. Sok van belőle, kampány havában mind fontos. Melynek keretén belül, például, aszfaltozási munkálatokat végeznek. Szép, barokkosan cikornyós kifejezés, jelzi, hogy jó munkához idő kell. Jó idő, mert ha rossz, akkor még több. Ki tudja, mikor végeznek. A lényeg, hogy adjuk meg a módját, véletlenül se írjuk: aszfaltoznak. Kedvencem, nemrég olvastam, a gallyazási munkálat – ez nem tudom, hogy milyen, de biztos, jó lehet, főként, ha keretén belül jókedvvel s bőséggel munkálkodnak, s nem megy gallyra az egészség.

Avatási munkálatról még nem értesültem. Igaz, ez hivatalosan ünnepség szokott lenni. Melynek keretén belül fontos emberek hangsúlyozzák, kiemelik, elmondják, kifejtik. Elvágják. A szalagot. A kevésbé fontosak pedig köszönetet mondanak azért, hogy sor kerülhetett. melynek keretén belül, naná.

Lázár Emese

– Hargita Népe – 2015. november 4.

Sikeresen szerepeltek a bolyaisok és a szovátaiak az I. Erdélyi Magyar Középiskolás Sportolimpián

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ), a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) és a Testnevelő Tanárok Országos Tanácskozása (TTOT) szervezésében létre jött, a Kolozsvár 2015 – Európa Ifjúsági Fővárosa projekt részeként megszervezett, a Communitas Alapítvány (Bodor László) és a Babes-Bolyai Tudományegyetem által támogatott sportolimpiát az idén Kolozsvárott szervezték, amely rendezvényt október 16–19. között tartottak.

Az egyetlen erdélyi magyar diákoknak szóló sportvetélke-

(Babeş park), a Horia Demian Sportcsarnokban és az Új Sportcsarnokban kerültek sorra.

A sportolimpia célja az volt, hogy lehetőséget adjon a szakmai kapcsolatépítésre, biztosítsa az erdélyi magyar sportutánpótlás szemléljét, hogy a közösség hasznára legyen, illetve a klasszikus értelemben vett egyéni és csoportos olimpiai sportágak közelebb hozása a diákokhoz. Ugyanakkor a szervezők előtérbe helyezték a fiatalok egészséges életmódra való nevelése, a diákok egyre több számban megkedveljék a rendszeres mozgást, lássák az aktív életmód előnyeit, tuda-

- kézilabda – lányok – 2. hely;
- atlétika, 80 m – lányok – Bíró Enikő, 1. hely;

- távolugrás – lányok – Bíró Enikő, 1. hely;

- súlylökés – lányok – Bíró Enikő, 2. hely;

- súlylökés – fiúk – Péter Attila, 2. hely;

- távolugrás – fiúk – Kelemen Győző, 3. hely;

- 1000 m – fiúk – Moldován Szabolcs, 3. hely;

- labdarúgás – 5. hely;

Az éremtáblázatban Maros megye a 2. helyen végzett Kolozs megye után.

„A sportolimpiának tízéves hagyománya van, hiszen eddig egy időben több helyszínen, több sportágban szervezték meg az eseményeket. Ez volt az

első alkalom, amikor mind az öt sportág egy helyszínen került megrendezésre Kolozsváron a Babes-Bolyai sportfakultás közreműködésével, és többnyire az ők bázisukon voltak a sportrendezvények megrendezve. Maros megyét a Bolyai Farkas Elméleti Líceum és a szováta Domokos Kázmér Iskolacsoport diákjai képviselték, akik jó eredményeket értek el.

Kiemelném, hogy a rendezvény megnyitójára Kolozsvár főterén, a Mátyás király szobor előtti téren került sor, ahol minden résztvevő megye összes csapatának képviselői jelen voltak” – mondta el Jakab Barna a Bolyai Farkas Elméleti Líceum sporttanára.

Czibalmos Ferenc Attila

dón kilenc erdélyi megye 27 iskolájának diákjai 5 sportágban, 35 sporttanár jelenlétében, 11 versenyszámban mérkőztek meg egymással a négy nap alatt, így a 80 csapatmérkőzésre 72 órai játékidőre volt szükség.

A sportolimpia fővédnöke a jelenleg 73 éves kolozsvári illetőségű Károlyi Béla világhírű tornaedző, aki 1981-ben az Amerikai Egyesült Államokba disszidált, és jelenleg az USA nemzeti tornacsapatának a vezetője, ugyanakkor az ötszörös olimpiai bajnok Nadia Comănescu egykori mestere.

Az események a Iuliu Hațieganu Sport Parkban

tosítsák ennek hasznát, ezért is volt fontos a rendezvény kapcsolatteremtő hatása.

A sportolimpián öt sportágban hirdettek győztest: atlétikában 80 és 100 méteres síkfutásban (fiúk és lányok), távolugrásban (fiúk és lányok), súlylökésben (fiúk és lányok) és 4x100 méteres váltó, kézilabdában (fiúk és lányok), labdarúgásban (fiúk), kosárlabdában (fiúk és lányok), valamint röplabda (fiúk és lányok).

A szováta Domokos Kázmér Iskolacsoport diákjai (Soós Levente sporttanár) a következő eredményeket érték el:

A mama temetéséről érkezik haza a család, amikor hatalmas vihar támad. Dörög az ég, villámlik, és a szél port kavar, tépdési a fák lombját, cserpeket sodor le a házak tetejéről. - Az imént még sütött a nap, honnan jött... - kérdezi a meglepődött feleség (a kérdés vége a Poén 1-ben). - (a férj válasza a Poén 2-ben.)		Készítette: Molnos Ferenc	Kiterjedt, nagy birtok	Szász lovag magyarul	... Sumac, perui sz. énekesnő	Local Exchange Trad. Syst.	A túloldalra	Irán fővárosa	Sikerdal	Település a Göcsej déli részén	
	Poén 2		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Szerzetesi épület		✓								
	Gabonát levág					Köszönet	✓				
						Radio ...					
	Poén 1	... Kuroszava filmrendező	D Szentimentalizmus	✓	... Invest Mongol fővárosa	✓					
Afrikai gólyaféle	✓	✓	✓			Ariel ... humorista Nekem nyújt	✓				
Hibáztat	✓				Kínai hossz. Am. vizesés	✓	Örmény fejedelem Aradi autójel	✓			
The 88 Keys marketing menedzsere	✓								Helyrag Szintén	✓	
Borszőlő-fajta	✓								... Kafe zenekar Islám Áll.	✓	
Vonal-kód-rendszer	✓			Város Fejér m.-ben Az			Izsóp (rom.) Maros m.i faluból való	✓			
Zorró	✓	Cáfolás Japán város	✓						Kész pénz Jód	✓	
Desen ... rajzfilm (rom)	✓	✓				Kitüntetés Kabát	✓			Fluór Pajtás	✓
Kaparászás	✓								A belsejébe Dél	✓	
Járom	✓			Hacsaturjan Spanyol kiállítás					Ének Új-Zéland, Vatikán	✓	
Téli csapadék	✓			Oxigén AAA	✓	Szentkép Légnyomás mértéke	✓			Napisten Kicsinyítő képző	✓
Toby ... futballista	✓					Jászi ..., szerk. pol. Névelő	✓				
Sugárhajtásos szerkezet	✓						Női név	✓			

ISSN 2069-0827

Felelős kiadó: Szóvata Város Polgármesteri Hivatala, Péter Ferenc polgármester
 Szerkeszti: Molnos Ferenc, Grafikai szerkesztő: Siklodi Zsolt
 Lapszámunk munkatársai: Bölöni Domokos, Fülöp Andrea, Fülöp Edmund,
 Czibalmos Ferenc Attila, Kiss Brigitta, Kiss János, Lázár Emese, Mátyás Imola,
 Mester Zoltán, Németh János, Soós Levente,